

Archeologisch onderzoek te Ninove: stand van zaken

 ARNE VERBRUGGE

De opgravingen door de archeologische dienst SOLVA op het terrein Doorn Noord in Ninove, gelegen aan de Expresweg, gaan gestaag verder en geven geleidelijk de historische geheimen van het terrein prijs. Stilaan kunnen de eerste resultaten naar buiten gebracht worden.

► Schuilhut uit de 18de eeuw © SOLVA

Uit de oudste periodes werden twee **grafmonumenten uit de late prehistorie** opgegraven. Het gaat om grafheuvels, die omgeven waren door een gracht, en bij één exemplaar door twee grachten. In dit laatste geval gaat het niet om een klassieke grafheuvel, maar eerder om een type met grachten en wal(len). De grafheuvels die gevonden zijn in Ninove zijn zeer groot, in tegenstelling tot wat men meestal in Vlaanderen aantreft. Ze hebben een diameter van ca. 30 m en 37 m groot. Intussen hebben een aantal koolstofdateringen een verklaring hiervoor gegeven. Deze monumenten dateren namelijk uit de late prehistorie, in het finaal neolithicum (ca. 2500 – 2000 voor Chr.), terwijl de meeste grafheuvels in Vlaanderen jonger zijn, en uit de bronstijd (vooral vanaf ca. 1800 voor Chr.) dateren. De Ninoofse grafmonumenten dateren uit de vroegste fase van grafheuvels in onze gebieden. Deze oudste exemplaren waren vermoedelijk veel groter dan hun jongere varianten.

Rond ca. 2500 - 2000 voor Chr. worden de grafheuvels aangelegd. Vóór de aanleg van de monumenten stond er mogelijk reeds een houten constructie op deze plaats (ca. 2800 - 2500 voor Chr.). We weten intussen dat de monumenten eeuwenlang in gebruik bleven. Eén van de grachten van het grootste grafmonument is opnieuw uitgegraven gedurende de vroege bronstijd (ca. 2000 – 1800 voor Chr.). Bij het andere monument zijn er indicaties dat de heruitgraving pas gebeurde in de midden bronstijd (ca. 1800 – 1050 voor Chr.). Vermoedelijk werden ze herkend en blijvend

gerespecteerd als grafmonumenten van de voorouders. Dit vermoeden wordt versterkt doordat hier en daar rond de monumenten ook kuilen uit de bronstijd worden teruggevonden met enkele vondsten zoals aardewerk en fragmenten steen. Mogelijk zijn dit de restanten van offerkuilen. Er zijn ook indicaties dat men in die periode doden begroef rond de monumenten. We vermoeden dat de grafheuvels nog zichtbaar waren in het landschap gedurende de Romeinse periode, rond de 2de eeuw na Chr. Dan legt men een weg aan, die exact tussen de twee monumenten loopt. Hoe men in die periode met deze monumenten omging is nog niet duidelijk. Ze werden zoals in Ninove, nog gebruikt als markeer- of herkenningspunten in het landschap. In elk geval verliezen de monumenten hun betekenis gedurende de middeleeuwen, wanneer ze worden genivelleerd, ten behoeve van landbouwactiviteiten.

Het onderzoek op de restanten uit de **Romeinse periode** situeert zich voorlopig nog buiten de bewoningszone. Wel werden wegen en een aantal graven reeds onderzocht. Deze graven komen geïsoleerd voor of per twee.

De meeste sporen op het terrein behoren toe aan **postmiddeleeuwse militaire kampementen**. Momenteel zijn reeds ca. 150 sporen opgegraven die hieraan te linken zijn.

De oudste restanten worden voorlopig toegewezen aan een kampement uit 1692. Dit kamp is gekend uit een aantal schematische kaarten uit het archief van Ninove, en zou plaats gevonden hebben in augustus 1692 tijdens de Negenjarige Oorlog (1688-1697). Het kadert in een oorlog om de expansiedrang van Louis XIV van Frankrijk tegen te gaan. Hiervoor spanden verschillende rijken samen tegen Frankrijk onder de Liga van Augsburg (met onder meer het Rooms-Duitse Rijk, Spanje en Zweden). Het kamp van Ninove zou aan deze laatste partij behoord hebben. Uit deze periode vinden we verschillende ondiepe haardjes terug, die geregeld nog de resten van pijpjes, aardewerk en metalen voorwerpen bevatten. Uit twee afzonderlijke haarden zijn muntjes gekomen van Karel II van Spanje, te dateren tussen 1691-1696.

De meeste kampementssporen dateren echter uit de 18de eeuw. Voorlopig zijn er nog geen historische bronnen teruggevonden die naar dit specifieke kamp verwijzen. Op basis van verschillende vondsten, worden de sporen gesitueerd in de periode rond 1725-1750. Dit brengt ons in de periode van de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748), waarin Frankrijk, Pruisen en Spanje het tegen Maria Theresia van Oostenrijk en haar bondgenoten opnamen. Aanvankelijk vormde vooral

Centraal- en Oost-Europa het kader voor het strijdtoneel, maar tegen het begin van 1744 verplaatste de oorlog zich naar onze contreien. In het Land van Aalst werden grote groepen soldaten gelegerd, zowel door het Franse als het geallieerde leger. De streek ging gedurende enkele jaren zwaar gebukt onder de lasten van de constante troepenbewegingen, door ze in te kwartieren en te bevoorraden. Momenteel is het nog niet duidelijk wie het kamp in Ninove bouwde.

De resten van het kamp bestaan uit diepe ingegraven kuilen, met uitsparingen voor zitbankjes voor de soldaten en een nis met een haard. Sommige waren voorzien met een trap om af te dalen in deze ondergrondse schuilhutten. De kuilen waren vermoedelijk afgedekt met een dakconstructie. Voorlopig worden de ondergrondse kuilen geïnterpreteerd als plaatsen waar gekookt werd, en waar de soldaten zich even konden opwarmen.

Ze sliepen vermoedelijk in tenten, waarvan geen sporen meer worden teruggevonden. Het bereiden van voedsel gebeurde op een georganiseerde manier in deze veldkeukens, waarbij de soldaten zelf niet meer moesten instaan voor hun eigen eten. Dat was voor het kamp uit 1692 vermoedelijk wel nog het geval. Verder onderzoek zal hopelijk kunnen uitwijzen welke zones er van dit zeer grote kamp zijn aangesneden, hoe de soldaten leefden, wat ze aten, hoe ze aan hun drinken en eetgerei kwamen, waar hun pijpjes vandaan kwamen, hoe lang ze er verbleven, wie deze soldaten waren, welke eenheid het betrof en waarom ze in Ninove kampeerden. Voor het achterhalen van verschillende onderzoeksvragen worden de archeologen bijgestaan door wetenschappers van andere onderzoeks-disciplines zoals archeomagnetisch, macrobotanisch, archeozoologisch en thermoluminescentie-onderzoek.

NINOVE 1692

Een historisch event waar het 17de-eeuws legerkamp van Ninove opnieuw tot leven komt

Tijdens de Archeologiedagen op **15-16 juni** organiseren SOLVA en de stad Ninove een historisch event op de terreinen van de opgraving van Doorn Noord. Je kan er de opgraving bezoeken en een aantal van de vondsten zullen tentoongesteld worden. Naast de opgraving wordt een historisch tentenkamp en een ambachtenmarkt opgericht. Er zullen gevechtsscènes te zien zijn, alsook demonstraties met kanonnen, musketgeweren en paarden. Je kan gaan luisteren naar de boeiende verhalen van een soldatenvrouw en je kan als soldaat plaatsnemen in een schuilhut. Voor de kinderen worden er workshops voorzien. Dit event is gratis. Voor meer informatie en updates rond dit event kun je terecht op ninove.be/1692.

NINOVE 1692

HISTORISCH
SPEKTAKEL
15-16 JUNI 2019

- | historisch legerkampement
- | ambachtenmarkt
- | demonstraties met paarden en kanonnen
- | gevechtsscènes
- | historische vertellingen
- | archeologische rondleidingen
- | kinderanimatie

Meer over dit gratis evenement op
www.ninove.be/1692

